

MERCOSUR ÜLKELERİ - Ekonomik Genel Bilgi

Başta MERCOSUR Bloğunda yer alan ülkeler olmak üzere, Latin Amerika'da 1990'lı yılların sonunda ve 2000'li yılların başında oldukça ağır bir şekilde hissedilen ekonomik ve mali krizin yol açtığı makro ekonomik istikrarsızlık, daha sonraki yıllarda düzelmeye başlamış ve özellikle emtia fiyatlarındaki artışın da etkisiyle rekor seviyede ihracat artışları gerçekleşmiştir. 2008 yılından itibaren ağırlaşan küresel kriz bütün dünyayı olduğu gibi, MERCOSUR ülkelerini de etkilemiştir. Ancak, özellikle gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında krizin bölgeye etkisi o dönemde sınırlı kalmış ve 2009 yılında bazı ülkelerde gerçekleşen görece küçük düzeylerdeki durgunluk sonrası 2010 ve 2011 yıllarında Venezüella dışındaki ülkelerde tekrar hızlı bir büyüme süreci yaşanmıştır. İhracat artışı ve iç talebi canlı tutmaya yönelik para ve maliye politikaları, krizin aşılmasında etkili olmuştur. Bölge ülkelerinin çoğunun cari işlemler ve bütçe dengelerinin eski dönemlerle karşılaştırıldığında son derece olumlu olması, bankacılık kesiminin sermaye yeterliliği ve kredi yapısının gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında son derece güçlü olması, uluslararası rezervlerin yeterli olması, bol ve ucuz dış sermaye girişi gibi etkenler krizi atlarmaya yönelik politika seçeneklerinin daha kolay kullanılabilmesine imkan vermiştir. 2012 yılında küresel krizin özellikle Avrupa ülkelerindeki kamu borç yükünün yüksekliğine bağlı olarak tekrar ortaya çıkması ve buna bağlı olarak güven eksikliği ve belirsizlik ortamı Latin Amerika ülkelerini de farklı boyutlarda etkilemiştir. Ekonomilerde daralma yaşanmasa da büyüme oranları ciddi şekilde düşmüştür.

MERCOSUR yaklaşık 275 milyon toplam nüfusu ve cari fiyatlarla 3,5 trilyon ABD dolarına yaklaşan ekonomik büyüklüğü ile AB ve NAFTA'dan sonra en büyük ticari blok olma özelliğini göstermektedir. İstisnai bazı yıllar dışında yaklaşık son 10 yıldır devam eden yüksek oranlı ve dengeli ekonomik büyüme sayesinde bölgede fakirlik oranları aşağı çekilmiş ve ortalama kişi başına gelir cari fiyatlarla yaklaşık 12 bin dolar seviyesine ulaşmıştır. 2012 yılı itibarıyla birlik ekonomisinin ortalama büyüme oranının yüzde 2 civarında gerçekleştiği tahmin edilmektedir.

Enflasyon verileri açısından ortalama enflasyon görece olarak yüksek olmakla birlikte MERCOSUR ülkelerinin büyük bölümü şu an itibarıyla makul seviyelerde bir trende sahiptir. Özellikle küresel krizin deflasyonist baskısı nedeniyle 2009 yılında bölge ülkelerinin çoğunluğunda enflasyon oranlarında ciddi bir şekilde aşağı yönlü seyir gözlemlenmiştir. Ekonomik canlılığın hüküm sürdüğü 2010 ve 2011 yıllarında bu canlılık enflasyona yansımamıştır. Bölge ülkelerinin merkez bankaları, faiz politikalarıyla enflasyonu hedefler doğrultusunda tutmaya çalışmıştır.

Küresel krizin etkisiyle 2009 yılında hızlı bir şekilde düşüş gösteren yabancı sermaye girişlerinden Latin Amerika ülkeleri de olumsuz etkilenmiştir. Ancak, daha sonra bu bölgenin ekonomilerinin geçmiş dönemlere göre oldukça sağlam olduğu ve gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında daha yüksek kar avantajı sağladığı görülerek 2010 yılından itibaren tekrar yabancı sermaye girişi hızlanmış ve bölge ülkelerinin büyük bir kısmı bir önceki yıldan daha fazla doğrudan yabancı yatırım çekmiştir. Doğrudan yabancı yatırım girişi açısından ilk kez gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkeleri geride bıraktığı 2012 yılında da Latin Amerika ülkeleri güçlü bir performans sergilemişlerdir. Meksika dahil tüm bölgeye giren doğrudan yabancı yatırım 233 milyar dolara ulaşmıştır.

TABLO 1: MERCOSUR Ülkeleri Temel Göstergeleri

	2008	2009	2010	2011	2012**	2013**
Nüfus (Milyon)	264	267	270	273	276	278
Dünya Nüfusu İçindeki Payı (%)	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
GSYH (Cari Milyar ABD\$)	2.346	2.306	2.963	3.310	3.253	3.417
Dünya GSYH'si İçindeki Payı (%)	3,9	4,1	4,8	4,9	4,7	4,7
GSYH (SAGP- Milyar ABD\$)	2.987	3.000	3.248	3.456	3.584	3.780
GSYH Büyüme (%)	5,5	-0,5	6,8	4,0	2,0	3,7
Kişi Başına GSYH (Cari ABD\$)	8.899	8.650	10.987	12.138	11.805	12.278
Kişi Başına GSYH (SAGP- ABD\$)	11.331	11.252	12.044	12.674	13.007	13.582
Özel Tüketim Harcamaları (Cari Milyar ABD\$)	1.360	1.409	1.749	1.969	1.998	2.114
Tüketici Fiyatları (%)	8,8	7,5	8,5	9,3	7,9	9,1
Cari İşlemler Dengesi (Cari Milyar ABD\$)	10,6	-7,3	-33,5	-26,2	-43,5	-56,7
Mal Dış Ticaret Dengesi (Cari Milyar ABD\$)	81,5	60,5	59,9	86,4	71,6	67,2
Hizmet Ticaret Dengesi (Cari Milyar ABD\$)	-26,4	-27,2	-39,4	-48,1	-54,2	-57,6
Mal ve Hizmet İhracatı (%)	0,6	-9,1	7,8	4,5	-1,3	4,7
Mal ve Hizmet İthalatı (%)	12,3	-12,1	28,1	12,2	2,8	6,7
Toplam Dış Borç Stoku (Cari Milyar ABD\$)	447,6	467,5	546,7	591,5	611,7	643,5
Dış Borç/GSYH (%)	19,1	20,3	18,4	17,9	18,8	18,8

*Arjantin, Brezilya, Paraguay, Uruguay ve Venezüella **Tahmin - Kaynak: EIU

Global Ölçekte DYS (Doğrudan Yabancı Sermaye) Girişi

2008 ve 2009 yıllarındaki global ölçekli ekonomik kriz sırasında sırasıyla %16 ve %37 daralan Doğrudan Yabancı Sermaye hareketleri, 2010 yılında nispeten durağan bir sürece girmiştir. 2012'de

AB ve ABD'deki makroekonomik belirsizlik hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelere Doğrudan Yabancı Sermaye (DYS) girişleri azalmış olmakla birlikte 2013 yılında bu etkinin toparlanma eğilimi içerisine girdiği ve %11 artış yaşandığı görülmektedir.

DYS girişleri açısından, 2013 yılında bir önceki yıla göre gelişmiş ülkelerde de küresel eğilimle orantılı olarak %11 artış yaşanırken, gelişmekte olan ülkelerde bu etki %6'yla sınırlı kalmıştır. Ancak, Latin Amerika ülkelerinde ekonomik canlılık gelişmekte olan ülkeler trendinin de altında kalarak dönemi %5 artışla kapatmıştır. Son yıllarda yaşanan finansal krizler en güvenli sermaye akışının DYS yatırımları şeklinde olduğunu göstermiştir. Bu sermaye hareketleri arasında yakın coğrafya firmalarının şirket birleşmeleri öne çıkmaktadır. Bu şekilde uluslararası firmalar yerel firmaların yerel piyasalar hakkındaki bilgi ve kapasitelerine kolaylıkla ulaşabilmektedir.

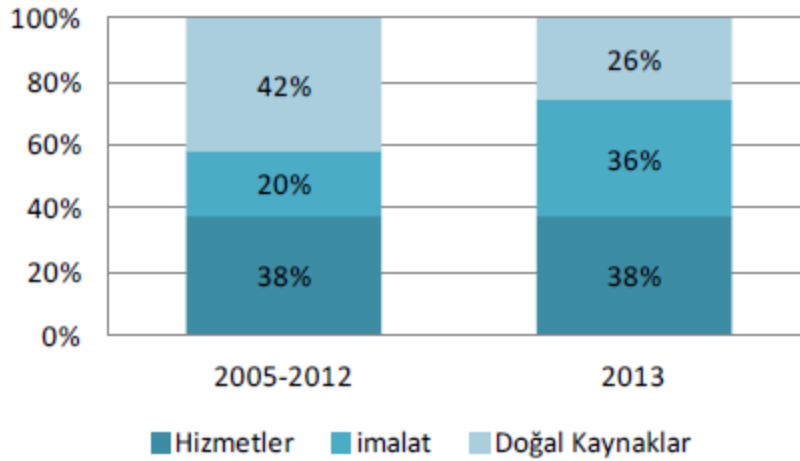
TABLO 2- Global Ölçekte Yabancı Sermaye Girişleri

Yabancı Sermaye Yatırımları (Milyar \$)	Değişim (%)								Pay (%)			
	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Dünya	1.413	1.701	1.313	1.458	16	20	-23	11	100	100	100	100
Gelişmiş Ülkeler	696	866	516	576	14	24	-40	12	49	51	39	40
Gelişmekte Olan Ülkeler	642	739	710	756	21	15	-4	7	45	43	54	52
Latin Amerika	129	170	177	185	55	31	4	5	9	10	13	13
Karayıplar Finans Merkezleri	65	83	69	106	-3	27	-16	53	5	5	5	7
Africa	44	46	53	56	-18	6	15	6	3	3	4	4
Asya	401	439	409	406	23	10	-7	-1	28	26	31	28

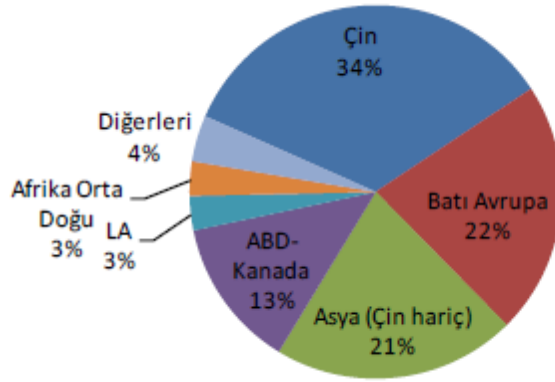
TABLO 3 - Latin Amerika Yabancı Sermaye Girişleri

Kaynak ECLAC FDI REPORT 2012				(Milyon ABD \$)			
Ülkeler	2010	2011	2012	2013	%	2012-2013 Net Farkı	% Fark
Brezilya	45.506	66.660	65.272	64.046	35%	-13.260	-10%
Güney Amerika	95.866	130.978	142.171	129.890	67%	-1.226	-2%
Şili	15.373	23.444	28.542	20258	11%	-8.284	-29%
Peru	8.455	8.233	12.240	10.172	6%	-2.068	-17%
Kolombiya	6.746	13.405	15.529	16.772	9%	1.243	8%
Arjantin	11.333	10.720	12.116	9.082	5%	-3.034	-25%
Uruguay	2.289	2.504	2.687	2.796	2%	109	4%
Meksika	23.027	23.009	17.628	38.286	21%	20.658	117%
Liste Dışı	16.698	21.563	23.007	23.508	2%	501	2
Genel Toplam	129.427	169.538	177.021	184.920	100%	7.899	4%

2013 Yılı Latin Amerika Yabancı Sermaye Girişlerinin Sektörel Dağılımı (%)

2013 Yılı Latin Amerika Yabancı Sermaye Girişlerinin Dağılımı

2014 Eylül sonu itibariyle Türkiye'den Güney Amerika kıtasına yapılan ihracat verileri

(Milyon Dolar)	Eylül					Ocak-Eylül				
	2013	Pay%	2014	Pay %	Değişim %	2013	Pay%	2014	Pay %	Değişim %
Orta Amerika ve Karayip	63	0,5	61	0,4	-2,1	811	0,7	714	0,6	-12,0
Güney Amerika	166	1,3	148	1,1	-10,7	1.607	1,4	1.434	1,2	-10,8

Türkiye'nin Güney Amerika kıtasına gerçekleştirdiği ithalat verileri 2014 Eylül sonu itibariyle şu şekildedir.

(Milyon Dolar)	Eylül					Ocak-Eylül				
	2013	Pay%	2014	Pay %	Değişim %	2013	Pay%	2014	Pay %	Değişim %
Orta	107	0,5	91	0,4	-15,5	994	0,5	774	0,4	-22,2

Amerika ve Karayip										
Güney Amerika	274	1,3	371	1,8	35,4	2,724	1,5	2,851	1,6	4,7

LATİN AMERİKA GENELİNDE PERAKENDE SEKTÖRÜ

Orta Doğu ve Afrika bölgesinden sonra modern anlamda perakende sektörünün en az geliştiği bölge olan Latin Amerika, barındırdığı potansiyel bakımından ise dünyanın önde gelen bölgelerindedir. Wal-Mart'ın Meksika, Brezilya ve Şili'de açtığı yeni mağazalar ile birlikte Latin Amerika genelinde modern perakende sektöründeki büyüme daha da hız kazanmıştır. Küçük marketler (convenience store) ve süpermarketler bu büyümede en etkili araçlar olmuştur.

Bölge içindeki ülkeler de kendi aralarında modern perakende sektörünün gelişimi açısından farklılıklar arz etmektedir. Brezilya, Kosta Rika, Şili ve Meksika'da perakende satışların yarısından fazlası modern kanallar (hipermarketler, süpermarketler, küçük marketler, indirimli satış mağazaları, akaryakıt istasyonu marketleri) aracılığıyla yapılırken; Arjantin, Bolivya, Kolombiya, Peru, Guatemala, Uruguay ve Venezuela'da geleneksel kanallar (yiyecek/içecek ve tütün satan büfe tipi dükkanlar, bakkal tipi bağımsız dükkanlar ve diğer marketler) hala ön plandadır. Yasal düzenlemelerin eksikliği nedeniyle bazı ülkelerde hala mevcut olan kayıt dışı perakende sektörü, modern perakende sektörü için önemli bir tehdittir. Son yıllarda öne çıkan bir diğer rekabet unsuru ise hazır yemek servis eden marketler ve Walgreens gibi sağlık ve güzellik ürünleri satan marketlerin gıda ürünleri reyonlarını genişletmesidir. Konum itibarıyla yakınlık (convenience) ve düşük fiyat avantajı, perakende sektöründe tüketici tercihini şekillendiren en önemli iki faktördür. Özellikle Bogota (Kolombiya) ve Sao Paulo (Brezilya) gibi şehirlerdeki trafik ve güvenlik sorunu, tüketicilerin alışveriş için evlerine en yakın marketleri tercih etmelerine yol açmaktadır. Arjantin, Brezilya, Şili ve Guatemala gibi bölge ülkelerinde de büyük şehirlerde uygun arazi bulmanın zorluğu ve indirimli satış mağazaları (cash and carries) kaynaklı rekabet nedeniyle hipermarketler daha yavaş bir büyüme hızı sergilemektedir. Bölge ülkeleri arasında perakende sektöründeki ve ekonomik gelişim düzeyindeki farklılıklar sebebiyle, küresel çapta büyük perakende zincirleri bölgedeki güçlü ve deneyimli yerel aktörlerle ortaklıklar kurarak büyümeyi seçmektedir. Dünyanın önde gelen perakende zincirlerinden Carrefour, Casino, Seven&I ve Wal-Mart Latin Amerika bölgesinde yatırıma sahiptir. Latin Amerika bölgesi içinde ise Meksika kökenli FEMSA ile Şili kökenli Cencosud ve SMU haricinde diğer ülkelerde yatırıma sahip şirket bulunmamaktadır. AT Kearney tarafından gerçekleştirilen Küresel Perakende Sektörü Gelişim Endeksi sıralamasında Şili son 3 yıldır Brezilya'nın ardından 2. sırada yer almaktadır. Söz konusu sıralamada ilk 30 ülke içinde Latin Amerika bölgesinden Brezilya, Şili, Uruguay, Peru, Kolombiya, Meksika ve Panama'nın yer aldığı; Türkiye'nin ise 2013 yılında 13. sıradan 6. sıraya yükseldiği görülmektedir.

Küresel Perakende Sektörü Gelişim Endeksi Sıralaması

Ülke	2013 Sırası	2012 Sırası	2011 Sırası
Brezilya	1	1	1
Şili	2	2	2
Uruguay	3	4	3
Çin	4	3	6
BAE	5	7	8
Türkiye	6	13	9
Moğolistan	7	9	-
Gürcistan	8	6	-
Kuveyt	9	12	5
Ermenistan	10	-	-
Kazakistan	11	19	14
Peru	12	10	7
Malezya	13	11	19
Hindistan	14	5	4
Sri Lanka	15	15	21
Suudi Arabistan	16	14	10
Umman	17	8	-
Kolombiya	18	23	24
Endonezya	19	16	15
Ürdün	20	18	-
Meksika	21	28	22
Panama	22	24	26
Rusya	23	26	11
Lübnan	24	22	12
Botsvana	25	20	-
Namibya	26	-	-
Fas	27	27	20
Makedonya	28	21	29
Azerbaycan	29	17	-
Arnavutluk	30	25	13

Kaynak: AT Kearney